

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра _____ Фінансового менеджменту та фондового ринку _____
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 201__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності _____ 072 фінанси, банківська справа та страхування _____
(шифр та найменування спеціальності)

за магістерською програмою професійного спрямування
_____ фінансовий та страховий менеджмент _____
(назва магістерської програми)

на тему: «Інноваційна діяльність підприємства та її фінансове
забезпечення»
(назва теми)

Виконавець:

Студентка _____ ЦЗФН факультету
Колодинська Поліна Сергіївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., професор _____
(науковий ступінь, вчене звання)
Величко Геннадій Олександрович _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ПЛАН

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Сутність та принципи інноваційної діяльності підприємств....	7
1.2. Механізм оцінки та підтримки фінансово-економічної привабливості інноваційних проектів.....	16
1.3.Методика оцінки інвестиційної привабливості інноваційних проектів.....	32
1.4. Діагностика фінансового стану підприємства.....	36
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОВ «АВС КЕМІКАЛС ІНДАСТРІ».....	44
2.1. Діагностика господарської діяльності ТОВ «АВС Кемікалс Індастрі».....	44
2.2.Аналіз структури, стану і руху основних фондів ТОВ «АВС Кемікалс Індастрі».....	54
2.3.Аналіз ефективності використання основних виробничих фондів ТОВ «АВС Кемікалс Індастрі».....	60
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	75
3.1.Основні напрямки підвищення ефективності фінансового управління інноваційною діяльністю.....	75
3.2.Джерела фінансування інноваційної діяльності підприємства..	82
3.3.Податкове стимулювання інноваційної діяльності підприємства.....	87
3.4.Амортизаційна політика підприємства у системі методів регулювання інноваційної діяльності.....	91
3.5.Фінансовий лізинг як метод довгострокового фінансування інноваційної діяльності підприємств.....	95
3.6.Комплексна об'ємна матриця інноваційного оновлення ТОВ «АВС Кемікалс індастрі» на базисі фінансового забезпечення...	99
ВИСНОВКИ	106
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	109

ВСТУП

Актуальність теми. Структурна трансформація господарства в Україні вимагає формування нових теоретико-методологічних підходів до процесів інноваційної діяльності підприємств, які утворюють розгалужену територіально-просторову структуру національного господарства. Господарські комплекси забезпечують структурні та інституціональні перетворення, впливають на формування економічних умов утворення ринкової моделі господарювання нового технологічного укладу. Перехід національних підприємств до інноваційного типу розвитку, шляхом втілення новітніх технологічних процесів та сучасних технічних засобів виробництва, значно посилить та активізує наявний науковий, технічний, кадровий, фінансовий потенціал підприємств, прискорить розвиток високотехнологічного наукомісткого виробництва з метою виходу з економічної кризи та подальшого стрімкого економічного розвитку вітчизняних підприємств. Саме інноваційно-інвестиційні перетворення на регіональному рівні мають стати ключовими у розв'язанні цілого комплексу назрілих господарських проблем, вирішення яких є нагальною проблемою сьогодні, у такій складній для нашої країни час.

Соціально-економічний розвиток сучасних підприємств останнім часом суттєво знизився, спостерігаються процеси різкого уповільнення обсягів промислового виробництва і, як наслідок, політична нестабільність та значне загострення соціально-економічних протиріч у суспільстві. Особливо чутливими до такого загострення стали депресивні господарські комплекси, які, в умовах децентралізації державного управління, отримали певну соціально-економічну та бюджетно-фінансову самостійність, але не змогли скористатися нею у повному обсязі.

Вітчизняні підприємства стають полем економічного суперництва не тільки в Україні, інноваційні процеси, поряд зі зростанням глобалізації, охопили велику кількість країн світу, а світова економіка розвивається за принципами економічної свободи і вільного ринку, що все більше нагадує

собою розгалужену мережу підприємств. За таких умов господарські комплекси стають частками глобальної світової економіки, набувають інноваційних рис, які є для них визначальними. Шляхом реструктуризації на інноваційно-інвестиційному базисі, більшість вітчизняних підприємств стають конкурентоспроможними, діють як повноцінні суб'єкти світового господарства, що свідчить про посилення інноваційного процесу.

Теоретичним та методологічним напрямками формування та розбудови вітчизняних економічних систем, визначальними характеристиками яких стає інноваційно-інвестиційна діяльність, присвячено багато наукових досліджень. Вагомий внесок у становлення і розвиток теоретико-методологічних положень щодо інноваційно-інвестиційного розвитку українських підприємств зробили відомі вчені, такі як: Антонюк Л., Амоша О., Бажал Ю., Бланк І., Буркинський Б., Войнаренко В., Галушкіна Т., Геєць В., Гальчинський А., Гудзь П., Дубницький В., Заблодська І., Захарченко В.І., Кінах А., Коваленко М., Ковальов А., Комірна В., Лисюк В., Мочерний С., Пересада А., Родченко В., Савчук В., Фатхутдінов Р., Щербак В., Яковець Ю. та інші відомі науковці.

В роботах вітчизняних та іноземних учених напрацьовано значний науково-теоретичний та методичний матеріал, запропоновано чимало практичних рекомендацій щодо впровадження у діяльність підприємств наукових розроблень, наукових винаходів. Разом з тим, за сучасних умов виникає багато нових проблем, пов'язаних із впровадженням інновацій в сучасне високотехнологічне виробництво, формування новітніх підходів до інноваційних розроблень у виробничих процесах, визначення ефективності інноваційних перетворень. Саме актуальність цих проблем зумовила вибір теми і напрям дослідження магістерської роботи.

Мета і завдання дослідження. У магістерській роботі поставлено за мету узагальнити науково-теоретичні засади, встановити та надати методичні та практичні рекомендації щодо процесів оновлення підприємств на основі формування, розвитку та використання інноваційно-інвестиційного базису, що відповідним чином обумовило вибір теми, мету та завдання, сформулювали

структуру та зміст магістерської роботи.

Відповідно до мети дослідження поставлено та розв'язано цілу низку таких завдань:

— розробити методiku щодо формування та реалізації шляхів оновлення підприємств на інноваційно-інвестиційному базисі;

— обґрунтувати та класифікувати інноваційний процес як соціально-економічний процес, який є головною та визначальною характеристикою сучасних економічних перетворень за умов економічної кризи;

— визначити особливості процесу фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємств, який посідає провідне місце в теоретичних та прикладних наукових розробленнях і стає визначальною умовою реформування українських підприємств;

— надати характеристики інноваційного процесу, як процесу структурних перетворень на основі забезпечення фінансами з метою істотної зміни сутності, функцій та стратегічних напрямків розвитку вітчизняних підприємств;

— представити інноваційний процес як цілісну систему інститутів та господарських форм, яка полягає в основі формування комплексної об'ємної матриці реструктуризації підприємства, в якій виникає та реалізується синергетичний інноваційно-інвестиційний ефект;

Об'єктом дослідження є інноваційний процес та його вплив на динаміку соціально-економічних перетворень на українських підприємствах.

Предметом дослідження є теоретичні та методичні підходи до інноваційного процесу, спрямованого на посилення соціально-економічного розвитку підприємств за умов формування фінансових важелів впливу на нього.

Методи дослідження. Всі теоретичні висновки і результати кваліфікаційної роботи магістра ґрунтувалися на наукових методах дослідження інноваційних процесів, які базувалися на положеннях класичної економічної теорії, сучасних новітніх теоріях розвитку науково-технічного прогресу. Методи дослідження ґрунтуються на принципах системного підходу

до аналізу сутності інновацій, аналізу ролі та місця інноваційно-інвестиційної діяльності у сучасних виробничих економічних системах, що є системами, які трансформуються. У ході дослідження використовувалися логічні, емпіричні методи пізнання механізмів та форм управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств, а також методи порівняльного, факторного, ситуаційного, економіко-статистичного аналізу, прогнозування процесу реструктуризації, графоаналітичних та алгоритмічних методів відображення отриманих результатів дослідження, програмні методи та сучасні інформаційно-комп'ютерні технології.

Інформаційно-правову базу дослідження становлять діючі законодавчі і нормативно-правові акти України, Стратегія розвитку України (2010-2020 рр.), «Програма подальшого реформування економічної системи України», статистичні дані Держкомстату України, статистичні дані Одеського обласного управління Держкомстату України, наукові доробки вітчизняних і зарубіжних авторів, результати особистих досліджень, інтернет-ресурси.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці рекомендацій щодо вдосконалення фінансування інноваційної діяльності на підприємстві.

Структура магістерської роботи включає в себе наступні елементи: зміст, вступ, три розділи, висновки, список використаної літератури, який складається із 75 джерел. Загальний обсяг роботи 109 сторінок, включаючи 17 рисунків та 34 таблиць.

ВИСНОВКИ

Результатом дослідження, яке проведене в кваліфікаційній роботі магістра, стало вирішення важливої народногосподарської проблеми щодо підвищення ефективності функціонування підприємства. В роботі відображені основні результати дослідження, ґрунтовно проведеного на теоретико-методологічному та прикладному рівнях, які стосуються процесу формування нової структури підприємства на якісно новому інноваційно-інвестиційному базисі. Основні результати вказують на перспективні стратегічні напрямки інноваційного оновлення підприємства шляхом виявлення та застосування внутрішніх та зовнішніх джерел системного оновлення та подальшої реструктуризації підприємства.

Отримані в роботі результати сформовані в комплекс пропозицій та рекомендацій, які мають важливе народногосподарське значення в практичній діяльності підприємств та можуть бути використані у повсякденній практиці управління підприємством.

1. В роботі на теоретико-методологічному рівні доведено, що на систему підприємства впливають закономірні тенденції світогосподарського розподілу праці та процесів концентрації та диференціації окремих регіонів в силу сформованих високотехнологічних виробництв та спеціалізації їх на виробництві наукомістких продуктів з великою вагою доданої вартості в ціні. Вказано, що структура регіональних економічних систем реформується відповідно до вимог та запитів регіональних та світових ринків інноваційних продуктів.

2. Виділено основні закономірності впливу світових, національних та регіональних ринків на процес трансформації підприємств, сформовано концепцію створення підприємства на основі запровадження процесу реструктуризації шляхом розробки та реалізації механізму оновлення всієї структури підприємства на інноваційно-інвестиційному базисі.

3. Встановлено основні стратегічні пріоритети розвитку підприємства,

вказано, що найбільш реальною для підприємств є стратегічна модель інтегрованого інноваційно-інвестиційного процесу з акумулюванням конкурентних переваг у сфері високих технологій та домінування на ринках інноваційних продуктів. В роботі доказано, що запропонована інноваційно-інвестиційна модель економічного розвитку, поєднує в собі механізм активного саморозвитку науково-дослідної та експериментально-пошукової сфер із механізмом ринкового господарювання, що сприяє масштабній комерціалізації результатів науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, які матеріалізуються у вигляді патентів, ліцензій, ноу-хау.

4. Передбачено шляхи та умови залучення вільних інвестиційних ресурсів для фінансування інноваційно-інвестиційного процесу на підприємствах через розподіл вільних інноваційно-інвестиційних ресурсів на основі конкурсного відбору проектів, призначених для реалізації у межах підприємства. Для того, щоб відібрати кандидатів на реалізацію інноваційно-інвестиційних проектів можна піти шляхом проведення прямого конкурсу. Разом з тим, в роботі пропонується і проведення двоетапного конкурсу відбору проектів.

5. Обґрунтовано, що відображені в роботі види та джерела фінансування інноваційної діяльності господарських суб'єктів, які активно впливають на процес формування та розвитку нових інноваційних структур економіки, використовують досить обмежені джерела: кредити банківських установ, кошти різних на мету діяльності фондів, страхових компаній, однак регіональні фінансові інститути неактивно діють в цьому напрямку.

6. Надано пропозиції запровадити фінансово-кредитний механізм підтримки та впровадження інноваційної політики на рівні підприємств, який складається із комплексної сукупності взаємопов'язаних елементів, які мають свої визначальні характеристики та виступають як підсистеми цілісного механізму фінансування. Під такими елементами та структурними підсистемами фінансового механізму розуміють наступні його складові: підсистема механізму надходження та акумуляції фінансових ресурсів для подальшого використання в інноваційній сфері; підсистема механізму

вкладання акумульованих ресурсів та їх використання; підсистема механізму контролю за використанням фінансових ресурсів на інноваційні потреби та підсистема повернення авансованих у інноваційну сферу ресурсів.

7. Запропоновано впровадити в реальну практику господарської діяльності модель комплексної об'ємної матриці реструктуризації підприємства на основі застосування вагомих чинників впливу на інноваційні процеси. Пропонована матриця побудована таким чином, що втілює в собі єдність технологічного устрою, який характеризується єдиним технічним рівнем виробництва з його різноманітними взаємопов'язаними горизонтальними та вертикальними потоками якісно різноманітних ресурсів, які спираються на наявний науково-технічний потенціал підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акимова И.М. Промышленный маркетинг. – К.: Изд-во «Знания», 2016. – 294с.
2. Актуальні питання методології та практики, науково-технологічної політики / За ред. Б.А. Малицького. – К.: УкрЦНТЕІ, 2015. – 204с.
3. Алиев А.А. Менеджмент развития: вопросы теории и практики управления в странах с переходной экономикой / Алиев А.А. – М.: ЗАО «Изд-во Экономика», 2013. – 436с.
4. Алымов А.Н., Гончардэва П.П., Михно М.К., Лобанов В.В., Емченко В.М. Стратегия структурной перестройки промышленности. – К.: Ин-т экономики НАНУ, 2017. – 202с.
5. Амитан В.Н., Дубницкий В.И. Некоторые вопросы развития технопарковых структур в Украине // Вісник АЕН України. – 2014. – №1. – С. 125-126.
6. Амоша А.И. Концептуальные основы государственной промышленной политики // Менеджер. – 1999. – № 2. – С.43-47.
7. Бажал Ю.М. Нові особливості сучасних підприємницьких систем. //Мат. міжнар. економ. форуму. –К.: Міжнародна фундація сприяння ринку. –2016. –С. 69-73.
8. Бажал Ю.М. Знаннева економіка: теорія і державна політика. // Економіка і прогнозування. – 2013. –№3. –С.77-84.
9. Балабанова Л.В., Германчук А.Н. Коммерческая деятельность: маркетинг и логистика. –Донецк: ДонГУЭТ, 2003. –230с.
10. Буркинський Б.В., Лазарева Э.В. Інноваційна стратегія у соціально-економічному розвитку підприємства. –Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2017. – 140с.
11. Бутко М. Інноваційні імперативи регіонального розвитку в Україні. // Економіст. – №7. – 2016. –С.25-27.
12. Валдайцев С.В. Управление инновационным бизнесом: учеб. пособ. –М.:

ЮНИТИ-ДАНА, 2014. – 343с.

13. Волков О.І., Денисенко М.П. та ін.. Економіка і організація інноваційної діяльності: підручник. –Київ: ВД «Професіонал», 2014. – 357с.
14. Волинський Г. Про конкурентні переваги в умовах глобалізації. // Економіка України. – 2016. –№ 12(541). –С.68-73.
15. Ганущак Ю. Как нам обустроить Украину. // Зеркало недели. – 2010.– №24 (703). – С.1-3.
16. Гальчинський А.С., Геєць В.М., Кінах А.К., Семиноженко В.П. Інноваційна стратегія українських реформ. –К.: Знання України, 2002. –326с.
17. Гаррет Б., Дюссаж П. Стратегические альянсы: Пер. с англ. –М.: ИНФРА. 2002. –332с.
18. Геєць В.М. Характер перехідних процесів до економіки знань. // Економіка України. – 2014. –№4-5(559). –С.4-12.
19. Геєць В.М., Кваснюк Б.С., Зверяков М.І. Трансформація моделі економіки України: ідеологія, протиріччя, перспективи // Ін-т економ. прогноз.НАНУ. –К: Лотос, 1999. –500с.
20. Геєць В.М., Гриценко А. Економічні засади правового регулювання господарських відносин. // Економіка України. – 2008. –№5(558). –С.4-19.
21. Герасимчук З. Комплексна оцінка рівня сталого розвитку регіонів України // Економіка України. –2012. –№2. –С.34-42.
22. Герасимчук З.В., Ковальська Л.Л. Обґрунтування вибору стратегії формування та нарощування виробничого потенціалу регіонів України // Регіональна економіка. — 2002. — № 4. — С.44-49.
23. Грималюк А.В. Сверхпредпринимательство (Методологические основы концепции двухуровневой рыночной экономики): монография. – Оодесса:Астропринт, 2006. –528с.
24. Гэлбрейт Дж. Экономическая теория и цели общества. –М.: Прогресс, 1975. –312с.
25. Дей Д. Стратегический маркетинг. –М.: ЭКСМО-Пресс, 2012. –640с
26. Державний комітет статистики України. Головне управління статистики в

- Одеській області. Наукова та інноваційна діяльність в Одеській області. Одеса: Астропрінт, 2017. –116с.
27. Держкомстат України. Статистичний щорічник Одеської області за 2017 рік. –Одеса: Астропрінт, 2017. –546с.
28. Долишний М.И., Бойко Е.И., Петрович И.М. Социально- экономический потенциал региона. –К.: Наукова думка, 1995. –218с.
29. Долішній М., Мошенець О. Ринкові механізми регіонального управління // Регіональна економіка. –2012. –№1. –С.7-17.
30. Ерохин С. Структурная трансформация национальной экономики // Экономика Украины. –2012. –№10. –С.49-55.
31. Закон України «Про інноваційну діяльність» // Відомості Верховної Ради України, 2002. –№36.
32. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (зі змінами і доповненнями) від 14 травня 1992 р. № 2343-ХІІ.
33. Захарін С. Стимулювання інноваційної активності корпоративних структур. // Економіка України. – 2016. –№ 8(537). –С.41-48.
34. Ивантер В., Узяков М. Инновационный вариант развития: долгосрочный прогноз.//Экономист. –№11. – 2017. – С.13-27.
35. Иванух Р. Формирование территориально-производственных комплексов Украины // Экономика Украины. — 2015. — №12. — С.34-40.
36. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи. Навч. посіб.–Суми: ВТД «Університетська книга»,2013. – 278с.
37. Інноваційна стратегія українських реформ / Гальчинський А.С. Геєць В.М. Кінах А.К. Семиноженко В.П. – К.: Знання України , 2012. –336с.
38. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика /За ред.. Л.І. Федулової. –К.: Основи, 2015. – 552с.
39. Карлянов Г. Методы и инструменты моделирования архитектуры предприятия // Проблемы теории и практики управления. — 2016. — №5. — С.

79-91.

40. Качалина Л.Н. Конкурентоспособный менеджмент. –М.: Изд-во КТЦ «Маркетинг», 2002. –398с.
41. Кемені Л. Угорський досвід створення нових виробничих систем – кластерів. //Матер. Міжнар. економ. форуму. –К.: Міжнародна фундація сприяння ринку.2016. –С.67-69.
42. Ким Дж.О. Факторный, дискриминантный и кластерный анализ. Пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 2009. – 247с.
43. Ковалев А.И. Управление реструктуризацией предприятия: монография. Київ:АВРИО, 2006. –368с.
44. Коврига А.В. Инновационная экономика: инфраструктурная революция и институциональные условия глобального капитализма. // // Экономические инновации. —2013. — Вып. 17. — С.51-60.
45. Кокурин Д.И. Инновационная деятельность. –М.: Экзамен, 2010. – 576с.
46. Котельников В.Ю. Управление инновациям: стратегический подход. Гибкие корпоративные стратегии выживания и лидерств в новой экономике. —М.: Эксмо, 2017. —96с.
47. Котлер Ф. Основы маркетинга: Пер. с англ. –М.: Прогресс, 1990. --814с.
48. Курза Ю. Україна в світовій економічній кризі. // Економіст.—№12. —2009. — С.6-32.
49. Лазарева Е.В. Влияние инновационной деятельности на уровень конкурентоспособности регионов. // Экономические инновации. –Одесса: ИПРЭЭИ НАНУ,2003. –Вып.17. – с.115-130.
50. Макконелл к., Брю С.Л.. Экономика: Принципы, проблемы и политика. В 2-х т.: Пер с англ. –М.: Республика, 1993. –784с.
51. Пешко А.В. Формування і розвиток реальної економіки в Україні: Монографія. — Ужгород, 2015. –382с.
52. Райес М. Границы «безграничных» предприятий: перспективы сетевых организаций // Проблемы теории и практики управления. — 2017. — №1. — С.26-39.

53. Райнерт Э. Село и богатые недра никогда не выводили из бедности. // Бизнес. — №6 (889), —2010. —С.14-16.
54. Рибалко В.О. Теорія власності. —К.: Вид-во «Логос», 2010. —277с.
55. Сазоненко Г. Знання – лише одна складова успіху. // Бізнес. — №16 (899), —2010. —С.8-9.
56. Селищев А.С., Селищев Н.А. Китайская экономика в XXI веке. —СПб.: питер, 2004. —240с.
57. Семиноженко В. Технлогічні парки України: перший досвід формування інноваційної економіки. // Економіка України. — 2014. —№1(259). —С.16-21.
58. Соколенко С.И. Производственные системы глобализации: Сети. Альянсы. Партнерства. Кластеры: Укр. контекст. —К.: Логос, 2012. —645с.
59. Соколенко С.І. Кластери в глобальній економіці. —К.: Логос, 2014. —848с.
60. Тарнавська Н. Новітні прояви конкуренції в суспільстві, яке базується на знаннях. // Економіка України. — 2018. —№ 2(555). —С.4-17.
61. Тилюнин А.М. Маркетинговая стратегия промышленных альянсов. - К.: ЦВЛ, 2014.- 160с.
62. Тоффлер Э. Новая технократическая волна на Западе. —М.: Прогресс, 1986. —398с.
63. Управление – это наука и искусство: А.Файоль, Г.Эмерсон, Ф.Тэйлор, Г.Форд. — М.: Республика, 1992. —351с.
64. Федулова Л.І. Інноваційна економіка: Підручник. —Київ: Либідь, 2006. — 477с.
65. Федулова Л.І. Перспективи інноваційно-технологічного розвитку промисловості України. // Економіка України. — 2018. —№7(560). —С.24-37.
66. Хорунжа Т. Чи загрожує Україні інтелектуальний дефолт? // Влада і політика. —№ 4. — 2010. — С.19-22.
67. Хэмилтон А. Инновационная и корпоративная реструктуризация в мировой экономике // Проблемы теории и практики управления—2000—№6—С.35-39.
68. Чевганова В., Брижань І. Кластери та їх економічне значення // Економіка України. —2002. —№11. —С.35-41.

69. Чухно А. Науково-технічний розвиток як об'єкт дослідження еволюційно-економічної теорії. // Економіка України.— 2018— № 1—С.12-23.
70. Шовкун І. Галузевий сектор науки в контексті інноваційних процесів в економіці України. // Економіка України. – 2016. –№10(539). –С.49-59.
71. Шубин А.А. Процессный подход к управлению как основа формирования системы бизнес-взаимодействия // Вісник АЕН України. –2016. –№1(9). –С.171-174.
72. Шумпетер Й. Теория экономического развития: исследования предпринимательской прибыли, капитала, процента и цикла конъюнктуры. Пер. с нем. –М.: Прогресс, 1982. –455с.
73. Яковенко В.Б. Введение в инновационные технологии. –Киев: Изд-во Европейского университета. 2002. –133с.
74. Янг Лоурен Е. Технопарки та кластери фірм. –К.: ПЕРУ, 1995. –37с.
75. Яценко Ю.П. Хозяйственный механизм в период трансформации к рыночному типу экономики: методология, инструментарий, реальные проекты. –К.: Наукова думка, 2010. –302с.